

TEMURBEKLAR MAKTABIDA TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA
TA'LIM TAJRIBASINI YAXSHILASH

Bekturdiev Aybek Elmuratovich

*Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
Nukus filiali "Axborot xavfsizligi" kafedra assistenti*

Kojametov Ermuhammed Abatovich

*Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
Nukus filiali "Axborot xavfsizligi" kafedra assistenti*

Asenbayev Nurbek Adilbayevich

*Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
Nukus filiali "Axborot xavfsizligi" kafedra assistenti*

Annotatsiya: ushbu maqolada ta'lim samoradorligini oshirish va ta'lim tajribasini yaxshilash masalalari ko'rib chiqiladi va ta'lim jarayonida texnologiyalardan foydalanish, ta'limni keyingi bosqichga olib chiqishda e'tiborga olish kerak bo'lgan yo'nalishlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim samoradorligi oshirish, ta'lim tajribalari, jarayon, o'qitish, o'qituvchi, o'quvchi, texnologiya.

Аннотация: в этой статье рассматриваются вопросы повышения эффективности образования и улучшения образовательного опыта, а также приведены рекомендации, которые необходимо учитывать при использовании технологий в образовательном процессе, переводе образования на следующий этап.

Ключевые слова: повышение эффективности образования, образовательный опыт, процесс, обучение, преподаватель, ученик, технология.

Abstract: this article examines issues related to improving the effectiveness of education and improving educational experience, and outlines recommendations that should be considered when using technologies in the educational process and moving education to the next stage.

Key words: improving the effectiveness of education, educational experience, process, teaching, teacher, student, technology.

Bugungi kunda ta'lim samaradorligini oshirish va ta'lim tajribasini yaxshilash dolzarb hisoblanadi. O'quvchilar o'zgaruvchan va ularni hayotga tayyorlaydigan yuqori sifatli sinf ta'limidan foydalanish imkoniyatiga ega. O'qituvchilarga har bir darsni to'g'ri ketma - ketlikda aniq ta'lim maqsadlariga erishish uchun qanday o'qitish bo'yicha bosqichma - bosqich ko'rsatma beradigan, o'quvchilar o'quv materiallari bilan muvofiqlashtirilgan tuzilgan dars rejalaridan iborat qo'llanmalar bilan ta'minlash. O'qituvchilarga dars rejalaridan foydalanishni yaxshilashga yordam berish uchun doimiy o'quv materiallari bilan ta'minlash. Texnologiya o'qituvchilarga va

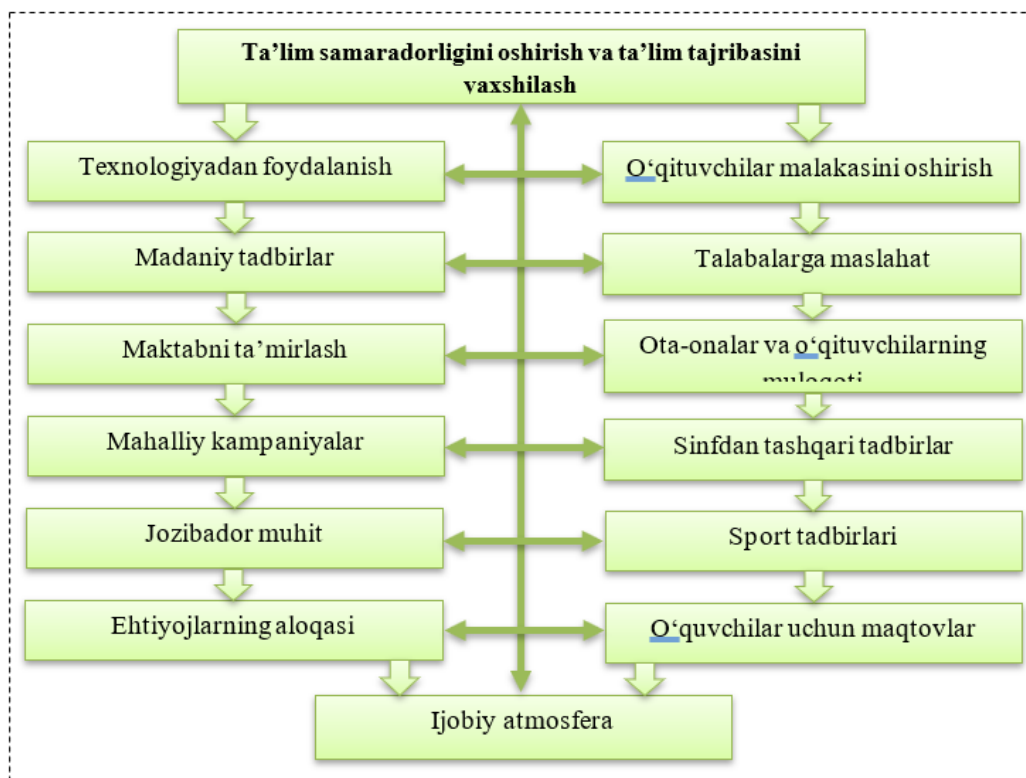
o'quvchilarga innovatsion ta'lim tajribasini taqdim etish uchun ko'plab imkoniyatlar yaratadi[10]. Bu ta'lim tajribalari vaqt va joydan qat'i nazar sodir bo'lishi mumkin va o'quvchilarga tengdoshlari va mazmuni bilan o'zaro aloqa qilish uchun ko'proq moslashtirilgan imkoniyatlarni taklif qilishi mumkin.

Ta'lim dasturiy ta'minoti kabi texnologiyadan foydalanib, o'qituvchilar har bir o'quvchi uchun moslashtirilgan o'quv rejalarini yaratishi va real vaqt rejimida ularning rivojlanishini kuzatishi mumkin. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim o'quvchilarga o'quv jarayonida o'zlarini yanada g'ayratliroq va faolroq his qilishlariga yordam beradi, chunki bu ularga o'zlari uchun eng dolzarb va qiyin bo'lgan materialga e'tibor qaratish imkonini beradi. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim o'quvchilarning natijalarini yaxshilash bilan bir qatorda, o'qitish jarayonining ba'zi jihatlarini avtomatlashtirish orqali o'qituvchilarning vaqtini tejaydi.

Texnologiya o'quvchilarning o'quv tajribasini yaxshilash salohiyatiga ega bo'lsa-da, agar noto'g'ri ishlatilsa, chalg'ituvchi bo'lishi mumkin. Sinfingizda texnologiyadan samarali foydalanilishini ta'minlash uchun undan foydalanish bo'yicha aniq ko'rsatmalar va umidlarni belgilash muhim hisoblanadi.

Bunga dars vaqtida qurilmalardan foydalanishga cheklovlar o'rnatish, o'quvchilardan texnologiyadan faqat ta'lim maqsadlarida foydalanishni talab qilish va ularning vazifani bajarishda davom etishini ta'minlash uchun ulardan foydalanishni nazorat qilish kiradi[9].

Ta'lim samaradorligini oshirish va ta'lim tajribasini yaxshilash yo'llarini topishga yordam berish uchun maktablar ta'limni keyingi bosqichga olib chiqishda e'tiborga olish kerak bo'lgan yo'nalish quyidagicha. 1-rasm

Rasm 1. Ta'lim samaradorligini oshirish va ta'lim tajribasini yaxshilash sxemasi.

Texnologiyadan foydalanish - texnologiya ta'limga to'siq bo'lib, o'quvchilarning diqqat-e'tibori va faoliyatidan chalg'itadi deb hisoblaydigan ba'zi norozilarga qaramay, ta'lim texnologiyasi o'quvchilarning faolligini oshirish va o'quv mazmuni bilan misli ko'rilmagan o'zaro ta'sir o'tkazish uchun foydali vosita bo'lishi mumkin. Hozirgi kunda ko'pchilik maktablar o'quvchilarga ma'lumotni qayta ishlashga yordam berish uchun SMART taxtali, Chromebooklar, videokonferensiya va boshqalardan foydalanmoqda[8]. Texnologiyalar orqali foydalanilmagan potentsialning oltin koni mavjud bo'lsa-da, ba'zi afzalliklarga takomillashtirilgan aloqa, ilg'or tadqiqot imkoniyatlari, ma'ruzalarni yaxshilash, samarali baholash va yanada ochiqroq, o'quvchilar tomonidan boshqariladigan o'rganish imkoniyati kiradi.

O'qituvchilar malakasini oshirish - kattalashtiruvchi oyna ko'pincha texnologiya, moddiy resurslar va baholashda bo'lsa-da, bu faqat maqsadga erishish vositasi bo'lib, muvaffaqiyatli natijalarga erishishga umid qilaman. Biroq, bu vositalar qanchalik istiqbolli bo'lmasin, o'qituvchilarning o'zlari ijodiy, qiziqarli va mazmunini samarali etkazib berishlarini ta'minlash uchun vaqt sarflash juda muhim hisoblanadi. Oxir oqibat, o'qituvchi rejalarni tuzadigan, darslarni loyihalashtiradigan va o'z ixtiyoridagi barcha resurslardan foydalanadigan (yoki vaziyatga qarab yo'q) sinfni o'tkazuvchisi hisoblanadi. Shu sababli, o'qituvchilarning ilg'or texnologiyalar va ta'lim texnikasini qamrab oluvchi tegishli kasbiy ta'lim olishlarini ta'minlash juda muhim. Ko'pincha o'qituvchilar trening mashg'ulotlariga qatnashadilar, ammo vaqt cheklangan va ularga yangi texnologiya yoki material bilan shug'ullanishga ruxsat berilmaydi. Buning o'rniga ular kuzatuvchi sifatida ishtirok etadilar va tadqiqot samarasizligi isbotlangan vositalar orqali yangi tarkibni o'rganishga majbur bo'lishadi.

Madaniy tadbirlar - ba'zan maktabni takomillashtirish oddiy shaklda bo'ladi: Madaniy xabardorlik uchun imkoniyatlar yaratish o'qituvchilar va ma'murlar tomonidan vaqt va tayyorgarlikni talab qiladi. Maktablar mazmunli materiallarni o'quvchilarning madaniy kelib chiqishi bilan bog'lash yo'llarini topsa, o'quvchilar shaxsiy darajada faolroq bo'lishadi va mazmun ular uchun mazmunli tarzda hayotga tatbiq etiladi. Natijada, o'quvchilar kuch sarflashga ko'proq tayyor bo'ladilar va ularning o'rganishlari ularning hayotlari bilan qanday bog'liqligini yaxshiroq tushuna oladilar. Maktablar madaniy xabardorlikni rag'batlantirish uchun qo'shimcha tadbirlarni o'tkazishi mumkin, masalan, ijtimoiy bayramlar, raqs va musiqa ustaxonalari va meros klublari. O'quvchilar uchun ushbu madaniy aloqalarni yaratish bilimlarni real vaziyatlarga o'tkazishda o'rganishni qiziqarli qilishi mumkin.

O'quvchilarga maslahat - hamma o'quvchilar bir xil fazilatlarga ega emas, ular maktab bosimini bir xil tarzda boshqara olmaydi. Maktab o'quvchilar o'quv yili davomida ko'p vaqtlarini oilalaridan uzoqda o'tkazishlarini tushunishi kerak. Natijada, maktab maslahatchilari bilan muntazam tekshiruvlar o'quvchilarning stressini kamaytirishga yordam berish, o'quvchilarning akademik va shaxsiy muammolarini hal qilish ko'nikmalariga yordam berish uchun muhim ahamiyatga ega.

Maktabni ta'mirlash - davomiy maktab qurilishi va uning texnologik platformasini ta'mirlash muhim ahamiyatga ega, chunki bu yo'qotilgan ta'lim vaqtini qisqartirishga yordam beradi. Yo'qotilgan ta'lim vaqtini kamaytirish uchun elektr va texnologik xizmat ko'rsatish muhim ahamiyatga ega[7]. O'quvchilarga eng yaxshi g'amxo'rlik ko'rsatish uchun maktab boshqaruvi barcha kapital ta'mirlash masalalari imkon qadar tezroq hal qilinishini ta'minlashi kerak. Shuningdek, maktablarda zaxira generatorlari bo'lishi va barcha xavfsizlik choralari to'g'ri ishlashini ta'minlashi, bu nafaqat o'quvchilarning xavfsizligini ta'minlash, balki o'qituvchilarga darslarini uzluksiz davom ettirish imkonini beradi.

Ota-onalar va o'qituvchilarning muloqoti - maktab boshqaruvi, o'qituvchilari va xodimlarining ota-onalar maktab jamoasi bilan ochiq aloqa yo'lini saqlab turishlari juda muhim hisoblanadi. Bu barcha tomonlarni maktab muvaffaqiyatlari, muammolari va umumiy ma'lumotlari haqida xabardor qiladi. Boshqaruv o'qituvchilar va oilalarning ishtirokini rag'batlantirish, maktab jamoatchiligini eshitish imkoniyatini berish uchun muntazam ravishda uchrashuvlar o'tkazishi mumkin. Ushbu uchrashuvlardan olingan bilimlar o'quv jarayoni muammosiz davom etishini ta'minlash uchun kampus tartib-qoidalarini o'zgartirish uchun ishlatilishi mumkin. Ushbu uchrashuvlar, shuningdek, ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilarini qoniqtiradigan tarzda maktabning o'sishi va rivojlanishiga ta'sir qiladi.

Sinfdan tashqari tadbirlar - o'quvchilarga mazmunni real dunyo tushunchalari bilan bog'laydigan boy ta'lim tajribasini taqdim etishning ajoyib usuli bu ularga sinfdan tashqarida o'tkaziladigan tadbirlarni taqdim etish. Bunga misol qilib, maktabda bog' yaratish va o'quvchilarni bog'dorchilik loyihalarining barcha jihatlarida ishtirok etishlarini so'rash mumkin[6]. Keyin o'quvchilar o'zlarining bilimlari haqida darslar o'tkazishlari va maktab uchun pul yig'ish maqsadida jamiyat a'zolarini kichik to'lov evaziga qatnashishga taklif qilishlari mumkin. Maktabning "jilovdorligini" yaxshilash - bu sinfdan tashqari tadbirlarni ta'minlash, maktab faoliyatini yaxshilashning yana bir tez va tejamkor usuli bo'lib hisoblanadi.

Mahalliy kompaniyalar - o'quvchilarni jalb qilishning yana bir ajoyib usuli - bu kompaniyalarni tashkil qilish[5]. Maktab tashabbuslarini moliyalashtirish yoki qo'llab-quvvatlash, o'quvchilarga muhim real muammolar haqida o'z ovozi berish imkoniyatini berish, o'quvchilarga kompaniyani boshqarishga imkon berish nafaqat ularning etakchilik qobiliyatlarini rivojlantiradi. Ta'limning asosiy maqsadlaridan biri sinfdagi ta'limni real dunyoga o'tkazish va saylovoldi tashviqoti o'quvchilarga qilayotgan ishlari o'zgarishlar qilishi mumkinligini ko'rsatish uchun ajoyib imkoniyat beradi.

Sport tadbirlari - o'quvchilar maktabga qanchalik ko'p jalb qilingan bo'lsa, ular akademik va ijtimoiy jihatdan yaxshiroq ishlashi mumkin[4]. Agar maktabda darsdan tashqari mashg'ulotlar yoki o'quvchilarda jamiyat tuyg'usini shakllantirish usullari bo'lmasa, ular o'quvchilar va maktab aloqalarini rag'batlantiradigan imkoniyatlarni taqdim etish, o'quvchilarning qiziqishlari spektriga mos keladigan darsdan tashqari

variantlar bilan o'quvchilar maktabdan ko'proq zavqlanishadi va o'quv maqsadlarini bajarish uchun ko'proq harakat qilishga tayyor bo'ladilar. Ko'rib chiqilishi kerak bo'lgan ba'zi imkoniyatlar quyidagicha:

- Sport (beysbol, futbol, basketbol va boshqalar);
- Akademiklar (shaxmat, stol o'yinlari va boshqalar).

Jozibador muhit - o'qituvchilarga sinfning o'zida yangi tajribalarni taqdim etish uchun innovatsion sinfda tajriba o'tkazish tavsiya etiladi. Bunga mebelni qayta tartibga solish yoki hatto sinfni yangi joylarga olib borishga tayyorlik kiradi, bu mazmun masalasi bilan yanada chuqurroq shug'ullanish va o'zaro ta'sir o'tkazish, o'quvchilar ongini rag'batlantirish uchun[3] yangi tajribalar o'quvchilarda qiziqish uyg'otadi va qiziqarlilikning kombinatsiyasi bo'lsa, o'quvchilar ko'proq narsani o'rganishadi - ayniqsa ular material bilan faol muloqot qilish imkoniyatiga ega bo'lsa.

Ehtiyojlarning aloqasi - ba'zan maktabni yaxshilash kemani aylantirishga o'xshaydi - bu vaqt talab qiladigan sekin jarayon bo'lib hisoblanadi. O'qituvchilar, ota-onalar, boshqaruvlar va jamoat a'zolari ta'lim tajribasini yaxshilash haqida ovoz chiqarib, hushyor bo'lishlari kerak bo'ladi[2]. Bunga ochiq fikr almashish va fikr bildirish hamda o'zgarishlarni amalga oshirishi mumkin bo'lgan tegishli rasmiylar bilan gaplashish, bu ota-onalar yoki o'qituvchilar maktab boshqaruvining tuman yoki jamoat a'zolariga g'oyalar bilan murojaat qilishini o'z ichiga oladi. Qiziqarli tomonlar bilan uchrashuvlar va muloqot forumlarini o'tkazish maktabni takomillashtirish bo'yicha yangi texnologiyalar, texnikalar va boshqa g'oyalar bo'yicha tadqiqotlarni taqdim etishning yana bir ajoyib usuli hisoblanadi. Bu, shuningdek, maktab jamoasida qiziqish va ishtirok etishning samarali usuli bo'lib, manfaatdor tomonlarga maktabni yaxshilash uchun zarur bo'lgan jarayon va xarajatlar haqida ma'lumot olishga yordam beradi.

O'quvchilar uchun maqtovlar - ba'zan hayotdagi oddiy narsalar o'quvchining hayotida eng katta o'zgarishlarga olib kelishi mumkin. O'quvchilarni maqtash ularni shaxs sifatida qadrlangandek his qiladi va ularni ko'proq harakat qilishga, kutgandan ham ko'proq ishlashga undaydi. Barcha maktab xodimlari o'quvchilarning kuchli tomonlarini topishga harakat qilishlari va ularning xatti-harakati, ish faoliyatini maqtashlari kerak bo'ladi. Xodimlar va o'qituvchilarni har bir o'quvchiga nima yaxshi qilganliklarini va ularni nima o'ziga xosligini ta'kidlaydigan aniq, samimiy maqtashlarini rag'batlantirish hisoblanadi.

Ijobiy atmosfera - maktabni yaxshilashga qaratilgan sa'y-harakatlar, agar ular barqaror bo'lsa, uzoq muddatli foyda keltiradi[1]. Shu sababli, tumanda muvaffaqiyatga erishish madaniyatini shakllantirish juda muhim, bu doimiy ravishda yangi takomillashtirish variantlarini izlash va ular uchun kampaniyani o'z ichiga oladi. Shuningdek, islohot va ijodkorlikni har bir insonning ongida saqlash uchun maktab bo'ylab eslatmalarni joylashtirish bilan birga maktabni yaxshilashni davom ettirish uchun o'zgarishlarni hujjatlashtirish va eslatmalarni o'rnatish kerak.

Ijodiylik va mustahkamlash, tashabbuslar, jadallik va qiziqishni yo'qotmasligi, oxir-oqibat hech qachon amalga oshirilmagan yaxshi g'oyalar qutisiga tushib qolmasligi uchun muhim hisoblanadi.

O'quvchilar o'sishini yaxshilash uchun yangi imkoniyatlarga intilmasdan, maktablar turg'un bo'lib qoladi yoki hatto ta'lim ahamiyatini yo'qotadi. Innovatsion va ijodiy ta'lim usullarining ko'plab afzalliklarini ko'rsatadigan yangi tadqiqotlar tufayli, ta'lim bilan shug'ullanadigan barcha manfaatdor tomonlar o'quvchilar e'tiborini jalb qilishning yangi qiziqarli usullarini topishlari va mazmunli o'rganishni real usulga o'tkazishni ta'minlash uchun ishlashda faollikni oshirishlari muhim hisoblanadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Temurbeklar maktabida ta'lim tajribasini yaxshilash, o'quvchilar tayyorlaydigan yuqori sifatli sinf ta'limidan foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladi. Ta'lim samaradorligini oshirish va ta'lim tajribasini yaxshilashda zamonaviy texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar katta ahamiyat kasb etadi. Avvalo, ta'lim jarayonida texnologiyalardan foydalanish darslarni jonli va qiziqarli qilish imkonini beradi. Interaktiv metodlar, masalan, guruh ishlari va loyiha faoliyatlari o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi. O'qituvchilar va o'quvchilarning muntazam fikr-mulohazalarini olish orqali ta'lim jarayonini doimiy ravishda yaxshilash mumkin. Rag'batlantirish usullari esa o'quvchilarning yutuqlarini baholash va ularni qo'llab-quvvatlashga imkon beradi. O'qituvchilarning uzluksiz professional rivojlanishi esa ta'lim sifatini yanada oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. К.К.Сеитназаров, Б.К.Туремуратова. Разница Между Глубоким И Машинным Обучением // Periodica Journal of Modern Philosophy, Social, 2022.
2. К.К.Сеитназаров, Б.К.Туремуратова. Применение технологии искусственного интеллекта в системе дистанционного образования// Новости образования: исследование в XXI веке, 2022.
3. K.K Seytnazarov / Informatika fanini oqitishda samarali metodlarni tanlab olish va qarorlar qabul qilish dasturiy taminotini qayta ishlab chiqish / Fizika, matematika va informatika ilmiy-uslubiy jurnal Toshkent. C.88-98.
4. A.E. Bekturdiev, Z.A. Ilyasov. Yuqori sinf o'quvchilarining bilim sifatini matlab dasturiy vositasi asosida qattiy mas mantiqdan foydalanib monitoring qilish // МУҒАЛЛИМ ҲАМ ҲАЛИҚСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИЎ, ISSN 2181-7138, 5-сан 2024.
5. A.E. Bekturdiev, K.J. Baxitjanova. Temurbeklar maktabi sifatini oshirish va boshqarish tizimi modelini takomillashtirish // Fan va jamiyat, ISSN 2010-720X. 2024 № 6/2.
6. A.E. Bekturdiev, A.A. Abdilamitov, G.J. Jalgasbaeva. Timurbeklar maktabi ta'lim ta'rbiya jarayoni sifatini avtomatlashtirishni shakllantirish metodikasi // FIZIKA, MATEMATIKA va INFORMATIKA ILMIY-USLUBIY JURNAL, 5/1 2024 Toshkent.

Elektron manbalar:

7. <https://advancedscienti.com/index.php/AJEL/article/view/674>
8. <https://www.educationadvanced.com/blog/14-tips-to-improve-schools-and-overall-student-performance>
9. <https://elearningindustry.com/ways-to-enhance-the-student-learning-experience-with-technology>
10. <https://blogs.worldbank.org/en/education/focus-improving-learning-experience-classroom>